

Lehtolitukka

Lundbräsma

Cardamine impatiens

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Lehtolitukka on yksi- tai kaksivuotinen, 5–50 cm korkea lehtokasvi, jonka lehtiruusuke kuihtuu kukinnan jälkeen nopeasti. Parilehdykkäiset varsilehdet ovat korvakkeelliset, mikä erottaa lajin muista litukoista. Lehdykät ovat soikeat–suikeat ja isohammaisat, lähes liuskaiset. Pienet kukat ovat valkoiset. Lehtolitukka kukkii kesä-heinäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Keski-Euroopassa lehtolitukka viihtyy tuoreissa, rehevissä lehdossa, ilmeisesti suosien pienilmastoltaan kosteina pysyviä paikkoja. Suomessa lehtolitukan kasvupaikoista seitsemän sijaitsee Länsi-Turunmaan saarissa. Kasvupaikat ovat melko erilaisia, vaihdellen lehtipuulehdosta pienen luodon katajikkoon. Ainoa sisämaan kasvupaikka on Karjalohjalla lehtokalliolla, josta kasvi oli hävitä avohakkuuta seuranneen pensoittumisvaiheen aikana.

Nykytila ja uhkatekijät

Lehtolitukka on kärsinyt metsien hakkuista ja rakentamisesta. Nykyään lajia uhkaavat metsien hoitotoimet, rakentaminen ja umpeenkasvu. Kaksi kasvupaikkaa on suojeltu.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltava lehtolitukka suosii pienilmastoltaan kosteana säilyviä paikkoja. Lyhytikäisenä sen säilyminen edellyttää kasvupaikan kosteusolosuhteiden ja kilpailuttomuuden turvaamista. Metsänkäsittelyssä vältetään avohakkuita, jotka edistävät pensoittumista ja heinittymistä. Myöskään ojituksia ja muita kosteusoloja muuttavia toimia ei tehdä kasvupaikkojen läheisyydessä. Osa lehtolitukan kasvupaikoista saattaa olla metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty.

Lähteet

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.

Pykälä, J. 1997. Lehtolitukka – lundbräsma. Teoksessa Ryttylä, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 92.

Kuva: Henry Väre, CC-BY-NC-4.0, laji.fi